

**2022-2023 оқу жылындағы №37 орта мектебінің
педагог-ассистентінің
жылдық жүргізген жұмыстарының есебі**

Ерекше білім беруді қажет ететін оқушыларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетуші мамандардың бірі - педагог-ассистент.

Педагог-ассистент оқу процесіне өздігімен қатыса алмайтын мінез-құлық, эмоционалдық және коммуникативтік бұзылымдары бар (АСБ және т.б.) оқушыларға көмек көрсетеді. Қолдау көрсетуді талап ететін мінез-құлық және эмоциялық проблемаларға мыналар жатады:

- баланың сабақта өзін-өзі ұстау ережелерін орындауға қабілетсіздігі: партада отыра алмайтын, тұрып, сынып ішінде жүретін; мұғалімнің ескертулерін, талаптарын орындай алмайтын (елемейді);
- мұғалімнің талаптары мен нұсқаулықтарын қиын түсініп және қабылдайтын; белгілі бір іс-әрекетті орындау үшін мұғалімнің үнемі жекелік көмегін және қолдауын қажет ететін балалар;
- сабақта өзін-өзі ұйымдастыру және өзін-өзі бақылау қиындықтары: баланың өзі сынып жұмысына қосылмайды және сынып тапсырмаларын ересек адамның көмегінсіз орындамайды;
- мінез-құлық және эмоциялық ерекшеліктері: дауыстап сөйлейді, себепсіз күлкі, айқайлап, жылап, басқа балаларға және сынып жұмысына кедергі келтіреді, кей кезде агрессия көрсетеді.

Осы аталған проблемалар 3а класс оқушысы Байғабыл Рахаттың бойында болғандықтан, 2022-2023 оқу жылының басынан бастап мен ПМПК қортындысы бойынша 3а класс оқушысы Байғабыл Рахатқа педагог-ассистент болып тағайындалдым.

Педагог-ассистенттің негізгі функциясы: оқушыға оқу процесіне енуге көмектеседі, ұйымдастырады, бағыттайды, жағымсыз мінез-құлықты, эмоциялық және мінез-құлықтың теріс әрекеттерінің алдын алады. Ол баланың мінез-құлқын бақылай отырып, өз бетінше оқу дағдыларын меңгеруге үйретеді, әрі қарай баланың өзі жасайтын жұмыстарын дербес орындауға қолдау көрсетеді.

Оқу жылының басында мұғалімі екеуіміз оның анасынан сауалнама алып және оқушы туралы коммуникативтік паспортты толтырттық, оған диагностикалық 2а, 2б бақылау хаттамаларын толтырдық.

Барлық мамандардың тиісті құжаттары толтырылғаннан кейін түзету-дамыту бағдарламасы құрылды.

Бағдарламаның негізгі бағыттары:

1. Сыныпта, мектепте қолайлы мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру;
2. Қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыру;
3. Оқу-танымдық іс-әрекеттің компоненттерін қалыптастыру;
4. Сабақтағы оқу ортасын, жұмыс орнын бейімдеу;

2022-2023 оқу жылының басындағы педагог-ассистенттік тұжырымдама бойынша:

Рахат мектептің 3-қабатында орналасқан сыныпқа өз еркімен шыға алмайды, сыныптастарының есімдерін білмеді. Сыныпқа кіргеннен кейін сөмкесін тастап, оқу құралдарын шығармайтын еді. Жеке жұмыс жасаған кезде мультфильм кейіпкері Миньонды айта беретін, соның суретін сала беретін еді, осыдан баланың телефонға тәуелді екенін көруге болатын еді. Рахаттың өзіне тән қоршаған ортаны қабылдауы басқаша болғандықтан, оның мінез-құлығында өз-өзін ынталандырулар (стимдер) болды. Сабақта 10-20 минуттан кейін тұрып кету, ұзақ уақыт бір орнында отыра алмау, әр түрлі дыбыстар шығарулар сияқты стимдері болды.

Логопед маманы ретіндегі тұжырымдама бойынша:

Рахаттың сөйлеу тілінде дыбыс айтуында бұзылыс жоқ, сөздің буындық құрылымы қиын сөздерде ғана өзгереді, сөздерді буынға бөле алмайды, белсенді сөйлемейді, сөздік нұсқауларды түсінеді, зат есімдерді атай алады, оларды бөлшектейді, топтайды, мамандық иелерін толық білмейді, сөздерге жұрнақ, жалғау жалғамайды, басқа адамдармен өздігімен сөйлеспейді, сұрақ қойғанда ғана қысқа фразалармен жауап береді, өзіне қажет кезде не керек екенін ғана айтып түсіндіре алады. Байланыстырып сөйлеуі дамымаған. Әріптер мен сандарды таниды, жазады, кітаптан сөздерді көшіргенде баспа түрінде көшіреді. Зейін көлемі аз, ойлауы орташа, есте сақтауы төмен деп жазылған.

4-формада жалпы ұжымдық талқылауда оқушының оқудағы қиындықтары: зейін көлемінің аздығы оқу мен жазуына кедергі келтіреді, екі таңбалы сандарды өздігімен есептеуге қиналады, педагог-ассистенттің көмегімен жазады және есеп шығарады, тақтадан көшіруі нашар, оқып түсінігін айта алмайды. Жаттамақ, өлеңдерді тез жаттай алмайды.

Баланың күшті жақтары мен қызығушылығы: көріп есте сақтау қабілеті жақсы дамыған, ойлауы қалыпты. Пазыл, конструкторларды тез құрастырады, сурет салғанды ұнатады, ағылшын, физкультура сабақтарын жақсы көреді, ритмикалық өлеңдер ұнайды, қимыл-қозғалысты жақсы көреді.

Психологиялық, эмоционалдық мінезқұлқы: эмоционалды мінезқұлқы тұрақсыз, көзге тура қарамайды, сыныпта өз-өзімен жүргенді жақсы көреді, қатты дауыс көтергенді ұнатпайды, қатты шыққан дауысты, дыбысты ұнатпайды, бұндай балалардың көпшілігінде сенсорлық ақпараттарды қабылдау және өңдеу проблемалары болғандықтан, әр-түрлі ынталандырулар жасайды, яғни оны стимдер немесе стереотиптер деп атайды. Себебі түрлі зерттеулер осындай балалардың миының сенсорлық жүйелері басқа адамдардың миына қарағанда сыртқы әлем сигналдарын басқаша қабылдап

және өңдейді екен. Осы стимулдер баланың зейін көлемін азайтып, жазу мен оқу дағдыларына кедергі келтіреді.

Екінші жартыжылдықта педагог-ассистенттік тұжырымдама бойынша:

Бала оқу жылының басында сөздерді буынға бөлуді, 10-нан кері санауды, артық, кем белгілерін қоюды білмеді. Қазіргі кезде осы дағдыларды меңгерді, бір сөйлем көлемінде оқи алады, баған бойынша азайту мен қосу сияқты есептер шығарады. Мұғалім нұсқаулығын сол күнгі көңіл-күйіне байланысты орындайды, жазу жылдамдығы баяу, бір сөзді жазғаннан кейін тұрып кетеді. Зейін көлемі аз, көмекті жақсы қабылдайды. Оқу жылының басында сыныптастарының есімдерін білмей еді, қазіргі кезде 3-4 баланың атын атайды. Сыныптастары оны толық қабылдап отыр, оған қай-қайсысы болса да көмек қолдарын созады. Цифрлық сауаттылық сабағында компьютерде сурет салғанды ұнатады деп жазылған. Анасымен телефонға қатысты түсіндіру жұмыстары жүргізіліп, қазірге кезде оқушының телефонға тәуелділігі жойылды.

Ал қазіргі кезде оқу жылының аяғында Рахат мектептің 3-қабатындағы сыныбын өзі тауып барады, киім ілгішке киімін шешіп, сыныптағы өз партасын тауып, сөмкесін ашып, керекті оқу-құралды өзі шығарып отыра алады. Мұғалім кіргенде сыныптастарымен бірге тұрып амандасады. Үзілісте балалармен ішінара ойнайтын болып жүр. Дене шынықтыру сабағына киімін ауыстырып киіне алады. Төменгі қабаттағы денешынықтыру залына өз бетімен бара алады. Ол шағын мәтінді оқиды, онда да зейінінің шоғырлануына байланысты оқиды. Көбейту кестесін 4-ке дейін жаттады. Екі таңбалы сандарды бағанмен алып, қосады және екі таңбалы санды 4-тің көбейту кестесіне дейінгі сандармен көбейте алады. Қарапайым теңдеуді менің көмегіммен шығарады. 3-4 жолдан тұратын өлең, жаттамақтарды тез жаттайды. Бірақ оқуы арқылы түсінігін айта алмайды. «Шалқан» ертегісін естіп-көру арқылы жаттап алды, сол ертегіні айтқанды жақсы көреді. Әліппе оқулығынан «Ержан мен атасы» әңгімесін оқығанды жақсы көреді. Қазір балада нұсқаушы жест бар, мәтінді саусағының көмегімен оқытамын. Кей кезде үзілістерде, арасында балалармен ойнауды шығарып жүр.

Көктем, күз айларында баланың стимулдері көбейіп кетеді. Ол баланың сабақта отыруына, оқуы мен жазуына кедергі жасайды.

Рахаттың жалпы моторикасы мен ұсақ қол моторикасы жақсы дамыған, нейрожаттығуларды бірден жаттап алады. Автомобильдер маркаларын бір көріп есте сақтау қабілетімен жаттап алған.

Жағымсыз мінез-құлқы болса хаттама толтырамыз, еркін іс-әрекет хаттамасын күнделікті жазамын, үйінде анасы жазады.

Жетістіктері: Сыныптастарымен мәдени іс-шараларға қатысады. Рахат мектепшілік конкурстар мен шараларға қатысып тұрады. Жаңа жыл мейрамында шырша мерекесіне қатысып, өлең оқып, Аяз атадан сыйлық алды. Қалалық «Күз - алтын мезгілі сырттай сурет байқауынан шебер қаламдар номинациясынан үздік нәтиже көрсеткені үшін диплом алды.

Қалалық «Менің ішкі әлемім» атты сырттай фотобайқаудан «Менің жұмбақ әлемім» атты номинациясынан жоғарғы нәтиже көрсеткені үшін дилом иегері атанды.

Жекелік қолдаудың негізгі және соңғы мақсаты - баланың сыныптағы және мектептегі толықтай дербестігі болып табылады. Оқушыға жеке қолдау көрсетуде ассистенттің қатысуын бірте-бірте азайту болып табылады. Осыған байланысты мен Рахатты енді ғана арасында өзін алдыңғы партаға отырғызып, өзім артында отырып, қадағалап жүрмін. Бірақ әлі толықтай өзі дербес отыратын жағдайға келген жоқ.

Болашақта Рахаттың жан-жақты дамуы алға қарай ілгерлейді деген сенімдемін.

Мектеп директоры:

А.С.Назиков

Мұғалім-логопед :

Г.Ч.Сейтова

